

OUTDOOR EDUCATION = intens leren in open lucht

Nieuwe inzichten en praktijkvoorbeelden.

Natuur in het onderwijs : levensbelangrijk !

Jan Allegaert - VIVES Tielt

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

I. De tijden veranderen...

30 jaar
ZOT VAN
NATUUR!

This was then...

Zot van buiten, zot van natuur !

Fysieke buitenactiviteit

Persoonlijke en sociale ontwikkeling

Educatie (over de omgeving)

This was then...

... and this is now.

Natuurtekortstoornis ?? Buitentekortstoornis ??

Waarom zijn de scharrelkinderen verdwenen ?

Veiligheid

Boeman-syndroom

Overbescherming

Uitbreiding verkeer

Minder sociale controle

Overdreven veiligheidsvoorschriften

Vrijheid

Minder open ruimte

Minder vrije tijd

Te vrijblijvend (prestatiedruk, drang naar competitie)

Te weinig educatief

Schermkinderen

... and this is now.

Jaren 90

Jaren 2000

Jaren 2000+

1998 – 2003 antidepressiva bij kleuters : + 66%

2000 – 2003 rilatine,... bij kleuters : + 369%

1989 – 1999 obesitas bij kleuters : + 36%

2005 hartcirculatiestoornissen bij kdn. : 40%

1981 – 1997 vrij spel bij kinderen (6-8j.) : - 25%

1981 – 1997 georganiseerde sport bij kdn. : + 27%

1981 – 1997 tijd besteed aan leren (tot 12j.) : + 20%

1970 – 1991 actieradius van kinderen : nog 1/9

(Richard Louv, Het laatste kind in het bos)

10-12jaar : overgewicht bij 20% van de kinderen

Halen we de natuur naar binnen of trekken we zelf terug naar buiten ?

low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

Low farm life prevents asthma

2015 : 30% van de kinderen hebben een allergie
10% van de kinderen is chronisch astmalijder

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

Buitenonderwijs - VORMEN

1. Omgevingsonderwijs

"Door directe waarneming ontstaat een betere begripsvorming en wordt een juistere basis gelegd voor verdere verwerking."
(1998, Leerplan wereldoriëntatie VVKBaO)

Buitenonderwijs - VORMEN

1. Omgevingsonderwijs

2. Natuurklassen - openluchtclassen

"De grootsheid van het avontuur (en van de natuur) is niet recht evenredig is met het aantal kilometer dat je van huis bent."

Buitenonderwijs - VORMEN

1. Omgevingsonderwijs

2. Natuurklassen

3. Natuurkussen

"Wat doet een naam van een dier of een plant er toe als je verwonderd kan opmerken en bewonderend kan genieten van wat er in de natuur om je heen gewoon gebeurt. Op de duur komen bepaalde kinderen vanzelf tot het oplijsten van wat ze herkennen." (m. Jan)

Buitenonderwijs - VORMEN

1. Omgevingsonderwijs

2. Natuurklassen

3. Natuurkussen

4. Buitenspel

"Verdwenen is de tuin voor jonge kinderen, en daarvoor in de plaats is een stukje grond gekomen met asfalt of een zacht sponsachtig oppervlak, toestellen van goedkoop plastic die nauwelijks uitdaging bieden, een paar vermeende reikwiel van verwaarloosde planten, een groot aantal fietsen in diverse staten van onderhoud, en volwassenen die op hun horloge zitten te kijken om te checken of hun 'buitenwacht' er al op zit." (Helen Tovey, Laat ze buiten spelen)

Buitenonderwijs - VORMEN

1. Omgevingsonderwijs
2. Natuurklassen
3. Natuurklussen
4. Buitenspel

1. In een boom klimmen
2. Van een heuvel rollen
3. Wildkamperen
4. Een hutje bouwen in het bos
5. Een steen over het water ketsen
6. Rennen in de regen
7. Vliegeren
8. Vissen met een net
9. Een appel van de boom eten
10. Spelen met kastanjes
11. Sneeuwballen gooien
12. Schatgraven op het strand
13. Modderdaartjes bakken
14. Een dammetje aanleggen
15. Sleen
16. Iemand ingraven in het zand
17. Een slakkenrace houden
18. Over een omgevallen boom lopen
19. Touwslingeren
20. In de modder rollen

Buitenonderwijs – NIEUW ? GENOEG ? NATUUR ALS DOEL

1. omgevingsonderwijs

3. natuurklussen

2. natuurklassen

4. buitenspel

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

Zot van buiten, zot van natuur ! NATUUR ALS MIDDEL

Fysieke buitenactiviteit

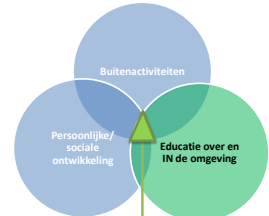

Persoonlijke en sociale ontwikkeling

Educatie (over de omgeving)

Focus op openluchtonderwijs

Openluchtonderwijs
(outdoor education)

Kiezen voor openluchtonderwijs Kun je enkel binnen leren ?

Openluchtonderwijs kan in ALLE VAKKEN en met ALLE LEEFTIJDEN

geschiedenis

wiskunde -
meten

schrift

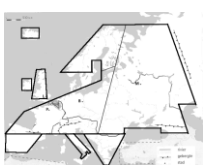

taalbeschouwing

Openluchtonderwijs kan in ALLE VAKKEN en met ALLE LEEFTIJDEN

aardrijkskunde

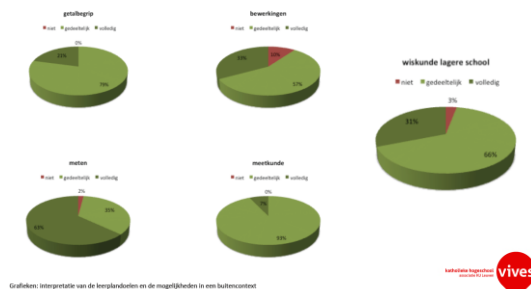
wetenschappen en techniek

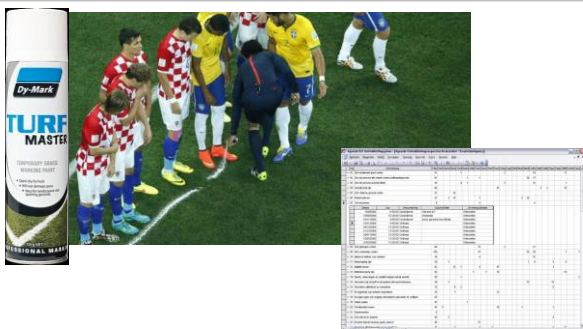
natuur

Openluchtonderwijs – Is het wel HAALBAAR ?

Openluchtonderwijs – Is het wel HAALBAAR ?

Openluchtonderwijs – een voorbeeld

2013-2014
Inspiratie vanuit Nederland
Samenwerkingsverband tussen INAGRO en VIVES

2014-2015
Eindwerkproject rond openluchtonderwijs VIVES Tielt (Lieselotte Vandeveld & Maaik Vanhaverbeke)
Proefproject in Oostkamp (de Notelaar – Oedelem)

2015-2016
Uitbreiding en begeleiding van nieuwe boerderijsscholen (Houthulst, Sint-Baafs-Vijve, Koelskamp)

Openluchtonderwijs – een voorbeeld

10 à 20 WEKEN

Telkens op dezelfde (voor)middag

Twee groepen met vaste planning - doorschuifstelsysteem

ACTIVITEIT 1 : pluimvee (eitjes roven, hokken uitmesten, voederen,...)

ACTIVITEIT 2 : koeien (koeien voederen, kalverboxen uitmesten,...)

Alledaagse klusjes uitvoeren, routine ervaren.
Reflecteren op sociale vaardigheid. Het weer voelen en bijhouden.

Begeleiding van leerkracht en landbouwer.

Leren in een **AUTHENTIEKE CONTEXT**

Openluchtonderwijs – een voorbeeld EDUCATIEF LUIK

School@Boerderij Houthulst

ACTIVITEIT : pluimvee (eitjes roven, hokken uitmesten, voeder- en waterbakken verversen,...)

Leggen deze kippen eieren van vrije uitloop ?

Openluchtonderwijs – een voorbeeld EDUCATIEF LUIK

School@Boerderij Sint-Eloois-Vijve

ACTIVITEIT : fruit (fruit verpakken, kleinere taken in de boomgaard,...)

WISK. = schatten en afwegen van appels (pakketten)
WERO = belang van labels (wettelijke normen)

WISK. = volumeberekening fruitbak

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling

Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling 2. welzijn

Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling 2. welzijn 3. leervermogen en concentratie

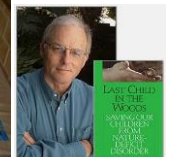

Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling 2. welzijn 3. leervermogen en concentratie 4. duurzaam leven

"The future will belong to the nature-smart—those individuals, families, businesses, and political leaders who develop a deeper understanding of the transformative power of the natural world and who balance the virtual with the real. The more high-tech we become, the more nature we need."
—Richard Louv

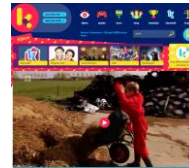
Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling
2. welzijn
3. leervermogen en concentratie
4. duurzaam leven
5. **ideale context voor vernieuwingen binnen onderwijs**

Openluchtonderwijs – WAAROM ?

1. gezondheid en fysieke ontwikkeling
2. welzijn
3. leervermogen en concentratie
4. duurzaam leven
5. ideale context voor vernieuwingen binnen onderwijs
6. **...omdat we ons als school willen onderscheiden.**

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

Aandachtspunt : OP PERMANENTE BASIS

Van forest schools tot outdoor games
Van altijd buiten tot elke dag een extra kwartiertje

focus wtv

Wachtijst voor buitenklas in Brugge

Aandachtspunt : OP PERMANENTE BASIS

Van forest schools tot outdoor games
Van altijd buiten tot elke dag een extra kwartiertje

Juf Celia geeft een dag per week buiten les

Meer en meer ouders vinden het belangrijk dat hun kinderen meer van buiten leren. Juf Celia geeft een dag per week buiten les. Dit betekent dat de kinderen een dag per week naar de buitenles gaan. Dit is een geweldige manier om de kinderen te laten leren en te spelen in de natuur.

Katholiek Hoger Instituut
vives

Aandachtspunt : OP PERMANENTE BASIS

Van forest schools tot outdoor games
Van altijd buiten tot elke dag een extra kwartiertje

Katholiek Hoger Instituut
vives

Aandachtspunt : OP PERMANENTE BASIS

Van forest schools tot outdoor games
Van altijd buiten tot elke dag een extra kwartiertje

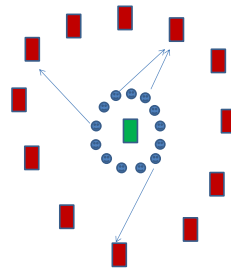

Wat zie ik (nu) ?
Wat hoor ik (nu) ?
Wat voel ik (nu) ?
Wat ruik ik (nu) ?
Hoe komt dat ?

NATUUR IS IN EVOLUTIE

Katholiek Hoger Instituut
vives

Aandachtspunt : MULTI-INZETBARE WERKVORMEN

Meer info via <http://vivesweb.be/wereldorientatie>

Katholiek Hoger Instituut
vives

VAST (natuurlijk) RITUEEL

Dagplanning school@boerderij

op school: boekentas wegzetten, fiets nemen,
fluojas en helm aandoen, afspraken maken
fietsocht naar de boerderij
overalls en laarzen aantrekken
welkomstlied
weersmetingen
ACTIVITEIT 1 : 50 minuten
pauze : koek en drank, spelen op de boerderij
ACTIVITEIT 2 : 50 minuten
opruimen
fietsocht naar school

Aandachtspunt : VAST RITUEEL

Dagplanning Waldkindergarten

8.00 – 8.45 : aankomst en vrij spel
8.45 – 9.30 : klankschalen en onthaal
9.30 – 10.00 : vertrek naar stopplaats in bos
10.00 – 10.30 : aanbod (beeld, schrijven,...)
10.30 – 11.00 : soep of thee en brood
11.00 – 11.45 : aanbod
11.45 – 12.00 : zang en dans, opruimen
12.00 – 12.30 : terugtocht
12.30 – 13.00 : ouders halen kinderen op
NM : aanbod oudste kleuters (overgang 1ste lj.)

Aandachtspunt : IN ALLE WEERSOMSTANDIGHEDEN

Aandachtspunt : WEINIG OF GEEN MATERIALEN (of natuurlijke materialen)

Aandachtspunt : GEEN UITZONDERLIJKE EN VERRE
LOCATIE (= geen gemotoriseerd transport)

OUTDOOR EDUCATION

Vandaag:

- I. De tijden veranderen...
- II. Vormen van buitenonderwijs
- III. Focus op outdoor education
- IV. Waarom ?
- V. Aandachtspunten en voorbeelden
- VI. What's next ?

Openluchtonderwijs – WHAT'S NEXT ?

- 1 dag per week in het basisonderwijs
- School@.... (school@Gavers, school@Palingbeek,...)
- Samenwerking met groendienst
- Buiten(kleuter)scholen (gekoppeld aan provinciale domeinen)
- Buitenfaciliteiten op alle scholen (laarzen,...)

